

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

Πειραιάς, 10/11/2025

Προς: Εταιρία Οικογενειακού Δικαίου

Αξιότιμη κ. Καθηγήτρια ΕΚΠΑ Δήμητρα Παπαδοπούλου-Κλαμαρή, Πρόεδρο

Αξιότιμη κ. Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΕΚΠΑ Ιωάννα Κονδύλη, Αντιπρόεδρο

Αξιότιμο Δ.Σ. της Εταιρίας Οικογενειακού Δικαίου.

Θέμα: Αίτημα διαδικτυακής συνάντησης για το φαινόμενο της «Γονικής Αποξένωσης»

Αξιότιμες κυρίες & κύριοι,

Η Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «**Παιδί με 2 Γονείς**» με διακριτικό τίτλο «A Child Needs 2 Parents Non Profit Civil Society» έχει, μεταξύ των άλλων καταστατικών σκοπών της, ως βασικό αντικείμενο σύστασης και δράσης, την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών και των γονέων στην οικογενειακή ζωή, τη διαφύλαξη των παιδιών από τη γονική αποξένωση, την ανάδειξη των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων που αυτή προκαλεί, τη νομολογική και νομοθετική καθιέρωση της συνεπιμέλειας (της ισότιμης και ισόχρονης ανατροφής των ανήλικων τέκνων από τους γονείς αυτών δυνάμει του Ν. 4800/2021) και τη θεσμοθέτηση οικογενειακών δικαστηρίων (στελεχωμένων από δικαστικούς λειτουργούς με εξειδικευμένες πανεπιστημιακές σπουδές και πλαισιωμένων από επιστήμονες ψυχικής υγείας και κοινωνικούς λειτουργούς).

Λαμβάνοντας υπόψη τη στοχοθεσία της ΕΟΔ σχετικά με (α) τη **συνεργασία των ασχολούμενων στην ημεδαπή και αλλοδαπή με τη θεωρητική επεξεργασία, ανάπτυξη και προώθηση του Οικογενειακού Δικαίου**, καθώς και τη συμβολή για τη βελτίωση της νομοθεσίας, την ερμηνεία και τη δικαστηριακή πρακτική ως προς την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του οικογενειακού δικαίου, (β) **την επικοινωνία και συνεργασία με άλλες ομοειδείς ενώσεις και σωματεία που ασχολούνται με τα θέματα του Οικογενειακού Δικαίου**, ουσιαστικά και δικονομικά, (γ) τη μελέτη και την **ανάδειξη των προβλημάτων από την εφαρμογή των διατάξεων του Οικογενειακού Δικαίου στον ευρύτερο χώρο της νομικής επιστήμης, αλλά και της κοινωνίας**, την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων και της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών,

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

καθώς και τη διαμόρφωση σύγχρονων και εποικοδομητικών προτάσεων για την αντιμετώπιση των ανακυπτόντων ζητημάτων, και (δ) την επαφή, συνεργασία και παρέμβαση στους διάφορους φορείς κρατικούς ή ιδιωτικούς, τόσο του εσωτερικού, όσο και του εξωτερικού για την προαγωγή των προηγούμενων δράσεων, θα θέλαμε να εκφράσουμε την επιθυμία να έχουμε μια διαδικτυακή συνάντηση ώστε να επιστήσουμε την προσοχή σας σε θέματα και πρακτικές που άπτονται των δικαστηρίων που ασχολούνται με τις οικογενειακές υποθέσεις, αλλά και την ανάδειξη του φαινομένου της «γονικής αποξένωσης» και τις εκθετικές διαστάσεις που λαμβάνει μέρα με τη μέρα στον κοινωνικό μας ιστό επηρεάζοντας ανηλίκους και γονείς αμφότερων φύλων.

Προτεινόμενοι συμμετέχοντες εκ μέρους μας:

- (1) Ζαχαράτος Ιωάννης (Πρόεδρος της AMKE «Παιδί με 2 Γονείς»),
- (2) Γαλανού Χαρά (Νομικός (ΕΚΠΑ), Εγκληματολόγος (MA Criminology, Hull, UK, Επιμελήτρια Ανηλίκων Αθηνών από το 2007 έως σήμερα, Οικογενειακή και Σχολική Διαμεσολαβήτρια, Συστημική Οικογενειακή σύμβουλος, μέλος της Ελληνικής Εταιρίας Συμβουλευτικής με AM 1805, φοιτήτρια ψυχολογίας Oxford Brookes University).
- (3) Δημητρίου Δανάη Κωνσταντίνα (Δικηγόρος Αθηνών),
- (4) Χαντζοπούλου Μαρία (Φοιτήτρια Μεταπτυχιακού Προγράμματος Ψυχιατροδικαστικής του Αξιότιμου Καθηγητή Ψυχιατρικής / Ψυχοϊατροδικαστικής ΕΚΠΑ, Δουζένη Αθανάσιου),
- (5) Κατσούλη Μαριάνθη (απόφοιτος του τμήματος Πληροφορικής του La Trobe University στη Μελβούρνη, Service Delivery Manager),
- (6) Τσιάρα Γεωργία (ΔΕ Νοσηλευτικής Φοιτήτρια ΠΕ Δημόσια διοίκηση)
- (7) Μαυροματη Μαρία (Δημόσιος υπάλληλος στον ΟΑΕΔ, ΠΕ Οικονομολόγος με μεταπτυχιακό στην Οικονομική θεωρία κ πολιτική)
- (8) Μοσχοπούλου Όλγα Άννα (Ιδ. Υπάλληλος, ΠΕ Διοίκηση Επιχειρήσεων)

A. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Με τον όρο γονική αποξένωση περιγράφεται η άνευ βάσιμων λόγων απροθυμία, η άρνηση και σε κάποιες περιπτώσεις η απόρριψη επαφής του παιδιού με τον έναν γονέα ([Baker & Eichler,](#)

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

[2016](#)), ως απόρροια της επίμονης και μεθοδικής χρήσης συγκεκριμένων μοτίβων αποξενωτικής συμπεριφοράς του έτερου γονέα ([Verrocchio, Baker & Bernet, 2016](#)), που έχει σκοπό να βλάψει την ποιότητα της σχέσης παιδιού – στοχευόμενου γονέα ([Harman, Biringen, Ratajack, Outland & Kraus, 2016a; Lorandos, Bernet & Sauber, 2013](#)).

Οι πράξεις στις οποίες προβαίνει ο γονέας που επιδιώκει να απομακρύνει ψυχικά, καθώς και ως φυσική παρουσία στις περιπτώσεις των διπυρηνικών οικογενειών, τον έτερο γονέα, συνοψίζονται στη σχετική, σύγχρονη, δημοσιευμένη βιβλιογραφία, επιστημονική αρθρογραφία κι έρευνα ως εξής:

- ❖ συνεχής **άσκηση κακόβουλης κριτικής** εις βάρος του στοχευόμενου γονέα παρουσία του παιδιού
- ❖ **διάδοση «κατασκευασμένων» αφηγημάτων** που περιλαμβάνουν είτε μία στρεβλή εκδοχή της πραγματικότητας, είτε αναληθή γεγονότα, και αφορούν στην προσωπικότητα, τον τρόπο ζωής, τον τρόπο ανατροφής/διαπαιδαγώγησης του ανηλίκου από τον στοχευόμενο γονέα ([Jaffe, Thakkar & Piron, 2017](#)), τα οποία το παιδί πειθαναγκάζεται να αναπαράγει σε συγγενείς, δασκάλους, κοινωνικούς λειτουργούς, ιατρούς ([Dunne & Hedrick, 1994](#))
- ❖ **απόσυρση ή/και άρνηση συναισθηματικής ανταπόκρισης** ([Binggeli, Hart & Brassard, 2001](#)) **περιφρόνηση, πρόκληση ενοχών** ([Baker & Darnall, 2006](#)) και **ταπείνωση** του παιδιού, όταν εκδηλώνει αισθήματα αγάπης κι εγγύτητας στον στοχευόμενο γονέα ([Baker & Verrocchio, 2015](#))
- ❖ **κατατρομοκράτηση** του παιδιού, μέσω της διαμόρφωσης εντυπώσεων ότι ο στοχευόμενος γονέας είναι «επικίνδυνος», «ακατάλληλος να ασκήσει το γονικό καθήκον του», «ασταθής» χαρακτήρας ([López, Iglesias & García, 2014](#))
- ❖ εξαναγκασμός του παιδιού να «κατασκοπεύει» τον στοχευόμενο γονέα και να μεταφέρει τις πληροφορίες στον γονέα εξάρτησης

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

- ❖ **εξαναγκασμός του παιδιού να πετάξει ρούχα, δώρα, φωτογραφίες του στοχευόμενου γονέα**, επιχειρώντας με αυτόν τον τρόπο τον «συμβολικό θάνατό του» ([Harman & Biringen, 2018](#)) καθώς και **να αποκαλεί «πατέρα» ή «μητέρα» έναν τρίτο ενήλικο** ([Verrocchio, Baker & Marchetti, 2017](#))
- ❖ **ηθική και υλική επιβράβευση του παιδιού, όταν αποκρύπτει πληροφορίες από τον στοχευόμενο γονέα** ([Verrocchio, Baker & Marchetti, 2017](#))
- ❖ **μετάδοση ελλিপών, παραπλανητικών ή αναληθών πληροφοριών στον στοχευόμενο γονέα**, συχνά, με αποτέλεσμα, αφενός ο ίδιος να απουσιάζει από τις «σημαντικές στιγμές» της ζωής του παιδιού του, αφετέρου **το παιδί να βιώνει αισθήματα απόρριψης κι εγκατάλειψης** (Lorandos, 2013)
- ❖ **πρώωρη εμπλοκή του παιδιού σε ζητήματα προς επίλυση, όπως νομικά ή οικονομικά, που αφορούν σε ενήλικους** ([Balmer, Matthewson & Haines, 2017](#)) κι επομένως **άκαιρη ενηλικίωσή του**
- ❖ **εξαναγκασμός του παιδιού να επιλέξει έναν από τους δύο γονείς του, με συνέπεια την απόρριψη μέρους της ταυτότητάς του ή την εμφάνιση αισθήματος ντροπής**
- ❖ **σκοπίμη παρεμπόδιση ή/και ματαίωση επικοινωνίας** (δια ζώσης, τηλεφωνικής) παιδιού – στοχευόμενου γονέα (Reay, 2011) και ταυτόχρονα **μεταβίβαση της ευθύνης στο τέκνο** για τη μη συμμόρφωση στις δικαστικές εντολές ([Joshi, 2016](#)), μέσω της οποίας το παιδί εκπαιδεύεται ατύπως να συμπεριφέρεται με αντικοινωνικό τρόπο
- ❖ **αποκλεισμός της πρόσβασης του στοχευόμενου γονέα σε ακαδημαϊκά και ιατρικά έγγραφα ή πληροφορίες που αφορούν στο παιδί** ([Baker & Darnall, 2006](#); [López, Iglesias & García, 2014](#))
- ❖ **υπονόμευση της σχέσης του παιδιού με την ευρύτερη οικογένεια του στοχευόμενου γονέα ή/και απαγόρευση επαφής με τους λοιπούς συγγενείς που συνεπάγεται την αποκοπή του ανηλίκου από το κοινωνικό δίκτυο του στοχευόμενου γονέα** (Worenklein, 2013).

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

Β. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Οι ως άνω περιγραφόμενες **ενέργειες**, στις οποίες καταφεύγει ο γονέας που προτίθεται να «καταστρέψει» τη σχέση του παιδιού με τον έτερο γονέα, καθώς κι άλλες παρεμφερείς που δεν αναφέρονται στην παρούσα επιστολή, προς οικονομία χώρου και χρόνου των αναγνωστών, **είναι βίαιες, επειδή δύνανται να προκαλέσουν στους αποδέκτες, ιδίως στα παιδιά, «ψυχολογική βλάβη» και «κακή ανάπτυξη»**, ακόμη κι αν δεν εφαρμόζονται, ταυτόχρονα, στο σύνολό τους ([Baker, 2005](#)). Στο σημείο αυτό, γίνεται μνεία στην ήδη ισχύουσα διάταξη του άρ. 7 Ν. 3500/2006 και υπογραμμίζεται ότι η ως άνω συμπεριφορά, που αποτελεί αναμφισβήτητα μια πραγματικότητα, εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο της ασκούμενης ενδοοικογενειακής ψυχολογικής βίας.

Επιπλέον, σημειώνεται ότι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (Π.Ο.Υ) ορίζει τη βία ως: «*τη σκόπιμη χρήση σωματικής βίας ή δύναμης, απειλούμενης ή πραγματικής, εναντίον του εαυτού μας, ενός άλλου ατόμου ή εναντίον μιας ομάδας ή κοινότητας, που είτε οδηγεί είτε έχει πολλές πιθανότητες να οδηγήσει σε τραυματισμό, θάνατο, ψυχολογική βλάβη, κακή ανάπτυξη ή στέρηση*».

Ειδικότερα, η έρευνα καταδεικνύει ότι τα παιδιά, που έχουν αποξενωθεί ή ευρίσκονται σε διαδικασία αποξένωσης από τον έναν γονέα τους, έχουν πολλές πιθανότητες να εμφανίσουν, μεταξύ άλλων, συναισθηματικές δυσκολίες (χαμηλή αυτοεκτίμηση, αισθήματα απόρριψης και εγκατάλειψης, κατάθλιψη, απουσία αμφιθυμίας ή τύψεων όταν εκδηλώνουν αδιαφορία στον στοχευόμενο γονέα, έλλειψη ενσυναίσθησης), συμπεριφορικές δυσκολίες (αδυναμία οριοθέτησης ή διαχείρισης θυμού), αγχώδεις διαταραχές, χαμηλή κοινωνική προσαρμογή, ψυχοσωματικά συμπτώματα, οργανικές βλάβες (π.χ. υψηλή αρτηριακή πίεση) καθώς και αισθητή πτώση στις ακαδημαϊκές επιδόσεις τους ([Harman & Biringen, 2016](#); [Amato, 2001](#); [Douglas & Hines, 2016b](#); [Θεοδοσίου-Τρυφωνίδου, 2015](#); Turkat, 2005; [Turkat, 2016](#); [Mehta, 2021](#)).

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

Οι παραπάνω εκτιθέμενες επιπτώσεις στην ψυχολογική και κοινωνική ευεξία (well-being) του ανηλίκου αποτελούν μία **αξιόπιστη ταυτοποίηση ομάδων συμπτωμάτων** ([Saini, Drozd & Olesen, 2017](#)) που παρατηρούνται σε παιδιά, τα οποία πλήττονται από τη δυσμενή κατάσταση της γονικής αποξένωσης. Ο όρος «*Παιδί Επηρεαζόμενο Από Δυσχέρεια Σχέσης των Γονέων*» που είναι καταχωρισμένος στην πιο πρόσφατη έκδοση του ταξινομητικού εγχειριδίου DSM-V (σ. 357) με κωδικό V61.29 (Z62.898) περιγράφει ένα ευρύ φάσμα μορφών συμπεριφοράς, οι οποίες δύνανται να επιφέρουν αρνητικές συνέπειες στον ψυχισμό των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των αποξενωτικών μορφών συμπεριφοράς του γονέα ή φροντιστή ([Bernet, Wamboldt & Narrow, 2016; Templar, Matthewson, Haines, & Cox, 2016](#)).

Ως εκ τούτου, η **γονική αποξένωση είναι μία μορφή βίας και δη ενδοοικογενειακής, επειδή συντελείται ανάμεσα στα μέλη του οικογενειακού συστήματος**. Σημειωτέον, ότι ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) ορίζει την ενδοοικογενειακή βία ως: «*κάθε βίαιη πράξη που προκαλείται από ένα μέλος της οικογένειας σε άλλο, εννοιολόγηση που εμπεριέχει την παιδική κακοποίηση*».

Ως «θύμα» ενδοοικογενειακής βίας θεωρείται κάθε άτομο που έχει υποστεί βλάβη συμπεριλαμβανομένου του «*ψυχικού τραυματισμού και του συναισθηματικού πόνου*». Ειδικότερα, **τα παιδιά που εκτίθενται επανειλημμένως σε περιστατικά βίας** (σωματικής, ψυχολογικής, λεκτικής), **είτε είναι άμεσοι είτε έμμεσοι αποδέκτες** (π.χ. παρακολουθώντας σκηνές βίας με εμπλεκόμενους τους γονείς τους), **θεωρούνται θύματα ενδοοικογενειακής βίας** ([Hillis, Mercy & Saul, 2017](#)).

Γ. ΕΝ ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΙ

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, απευθύνουμε αίτημα συνάντησης, ανταλλαγής απόψεων και πιθανών συνεργατικών δράσεων με στόχο τη προστασία του θεμελιώδους δικαιώματος των παιδιών

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

να έχουν υγιείς οικογενειακές αλληλεπιδράσεις, **αναγνωρίζοντας την κατάσταση της γονικής αποξένωσης καθώς και τις μορφές συμπεριφοράς που ωθούν σε αυτή, ως μία μορφή ενδοοικογενειακής βίας.**

Η αναγκαιότητα της αντιμετώπισης του φαινομένου αναδεικνύεται, μεταξύ άλλων, και από μελέτη, διενεργηθείσα στην Ελλάδα, βάσει διαδικτυακού δείγματος 247 συμμετεχόντων, όπου **ένα σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων δήλωσε ότι σπανίως οι αποξενωτικές πράξεις επιφέρουν συνέπειες (νομικές ή άλλες) παρότι στην πλειοψηφία των περιπτώσεων υπάρχουν στοιχεία που τεκμηριώνουν άμεσα ή έμμεσα την εκδήλωση αποξενωτικής συμπεριφοράς** (Καλαϊτζάκης, 2020).

Είμαστε πεπεισμένοι, ότι η συνεργασία φορέων για την ανάδειξη και τη πρόταση λήψης μέτρων για την αντιμετώπιση του φαινομένου, **θα συμβάλει στην πρόληψη της θυματοποίησης** χιλιάδων παιδιών, γονέων και συγγενών αυτών που υφίστανται αδικαιολόγητα τις σημαντικότερες επιπτώσεις της γονικής αποξένωσης. Επισημαίνεται εδώ, ότι η συγκεκριμένη περίπτωση εξελίσσεται σε κοινωνική «μάστιγα» που αφορά σε όλα τα είδη οικογενειών (άθικτες, εκτεταμένες, πολλώ μάλλον διπυρηνικές, οι οποίες ευρίσκονται σε διαδικασία δίκης για την ρύθμιση της επιμέλειας των τέκνων).

Άλλωστε, η χώρα μας οφείλει να εναρμονιστεί με τις σχετιζόμενες υπερνομοθετικές Συμβάσεις (Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας ή αλλιώς Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης), μέσω των οποίων διασφαλίζεται η ανάγκη προστασίας όλων των μελών της οικογένειας ανεξαιρέτως.

Άλλωστε, σε νομικό επίπεδο το φαινόμενο χρήζει αναγνώρισης και αντιμετώπισης καθώς σχετίζεται με τις διατάξεις του ΑΚ (Ν. υπ' αριθμ. 4800/2021, ΦΕΚ 81/Α/21-5-2021), όπου: «η **διατάραξη της συναισθηματικής σχέσης του τέκνου με τον άλλο γονέα και την οικογένειά του και η με κάθε τρόπο πρόκληση διάρρηξης των σχέσεων του τέκνου με αυτούς**», συνιστά λόγο κακής

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

άσκησης της γονικής μέριμνας (άρ. 1532 ΑΚ). Προς επίρρωση των ανωτέρω, ενδεικτικά, παρατίθεται απόσπασμα δικανικής σκέψης αναφορικά με το ζήτημα της γονικής αποξένωσης: «η συστηματική και κατ' επανάληψη παρεμπόδιση της επικοινωνίας του τέκνου, από τον γονέα που ασκεί την επιμέλεια, με τον άλλο γονέα, μπορεί να οδηγήσει σε αποκοπή του τέκνου από τον γονέα με τον οποίο αυτό δεν διαμένει μαζί, κατάσταση που συνιστά γονική αποξένωση και οδηγεί σε δομικές ανισορροπίες και σε τελική ανάλυση στη συναισθηματική κακοποίηση του παιδιού» (απ. υπ' αριθμ. 1267/2021 Μον. Πρωτ. Πειραιά).

Παραμένουμε στη διάθεση σας για οποιαδήποτε περαιτέρω αρωγή και επικοινωνία για τη πραγματοποίηση της προτεινόμενης συνάντησης και ανταλλαγής απόψεων.

Με εκτίμηση,

Το Δ.Σ. της Αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρείας «Παιδί με 2 Γονείς»

Ζαχαράτος Γιάννης, 6977985471

<https://www.achildneeds2parents.gr/>

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

A. ΓΕΝΙΚΑ

- Blakeslee & Wallerstein, 1989) (Sher, 2015) (Richard A. Warshak, Divorce Poison)
- Αποξένωση παππούδων & επιπτώσεις Degges-White, S., Hermann-Turner, K., Kepic, M., Randolph, A., & Killam, W. (2024). Grandparent Alienation: A Mixed Method Exploration of Life Satisfaction and Help-Seeking Experiences of Grandparents Alienated From Their Grandchildren. The Family Journal, Oct. 2024. - Συμπέρασμα: Η αποξένωση δεν αφορά μόνο γονείς αλλά και παππούδες, με σημαντικές ψυχολογικές συνέπειες.
- Έμφυλη προκατάληψη στα οικογενειακά δικαστήρια Williams, M. T., Faber, S., Zare, M., et al. (2024). Intersectional Racial and Gender Bias in Family Court. Discover Psychology, Nov. 2024. - Συμπέρασμα: Υφίστανται διασταυρούμενες προκαταλήψεις κατά φύλου και φυλής στις αποφάσεις των οικογενειακών δικαστηρίων.
- Αυτοκτονικός κίνδυνος & γονεϊκή αποξένωση Zhan, Y., Jing, W. (2025). The Impact of Paternity-Maternity Matching on Suicide Risk Among College Students. BMC Psychiatry, 25, 296. - Συμπέρασμα: Η κακή σχέση με έναν από τους δύο γονείς αυξάνει τον κίνδυνο αυτοκτονικής συμπεριφοράς — και για τα δύο φύλα.
- Αποξένωση και παιδική κακοποίηση Varavei, H., Harman, J. J. (2025). At What Point Does a Behavior Become Child Abuse? A Closer Look at the Chronicity of Child Maltreatment and Demographic Factors. International Journal on Child Maltreatment, 2025. - Συμπέρασμα: Η αποξένωση αναγνωρίζεται πλέον ως μορφή ψυχολογικής κακοποίησης του παιδιού.
- Kelly & Lamb (2000) – Συνέχιση σχέσης με δύο γονείς, Πηγή: Kelly, J. B., & Lamb, M. E. (2000). Using child development research to make appropriate custody and access decisions for young children. Family and Conciliation Courts Review, 38(3), 297–311. Θέση: Επισημαίνεται ότι η διατήρηση σχέσης και με τους δύο γονείς από την πρώιμη παιδική ηλικία είναι ευεργετική, ακόμα και αν προϋποθέτει εναλλαγή διαμονής.
- [Γονική Αποξένωση – Διεθνής Προώθηση της παγκόσμιας κατανόησης στον τομέα της γονικής αποξένωσης](#). (Parental Alienation Group Study)

B. ΘΕΩΡΙΑ ΓΟΝΙΚΗΣ ΑΠΟΞΕΝΩΣΗΣ

- Baker, A. J. L., & Chambers, J. (2011). Adult recall of childhood exposure to parental conflict: Unpacking the black box of parental alienation. Journal of Divorce & Remarriage 52(1), 55–76.

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

- Εκατό πέντε προπτυχιακοί ή μεταπτυχιακοί φοιτητές συμπλήρωσαν μια έρευνα σχετικά με τις αναμνήσεις τους από την έκθεση σε συμπεριφορές γονικής αποξένωσης από έναν γονέα κατά την παιδική τους ηλικία. Τα αποτελέσματα αποκάλυψαν, ότι το 80% του δείγματος ανέφερε κάποια έκθεση και εκείνοι των οποίων οι γονείς ήταν διαζευγμένοι ανέφεραν στατιστικά σημαντικά υψηλότερα επίπεδα έκθεσης.

- Baker, A. J. L., & Darnall, D. C. (2007). A construct study of the eight symptoms of severe parental alienation syndrome. *Journal of Divorce & Remarriage* 47(1-2), 55–75. - Εξήντα οκτώ γονείς συμμετείχαν στην έρευνα σχετικά με τις συμπεριφορές των παιδιών τους, τα οποία ανέφεραν, ότι είναι αποξενωμένοι. Τα αποτελέσματα αποκάλυψαν γενική αποδοχή για την παρουσία των οκτώ συμπεριφορικών εκδηλώσεων αποξένωσης, καθώς και τη δυνατότητα, ακόμη και για τα πιο αποξενωμένα παιδιά, να εντοπιστούν και να ευδοκιμήσουν δυνατότητες παρέμβασης για την αντιμετώπιση του φαινομένου.
- Baker, A. J. L., & Eichler, A. (2016). The linkage between parental alienation behaviors and child alienation. *Journal of Divorce & Remarriage* 57(7), 475–484. - Εκατό εννέα φοιτητές συμπλήρωσαν μια έρευνα σχετικά με τις αναμνήσεις τους από την έκθεση των γονέων τους στην παιδική ηλικία σε αποξενωτικές συμπεριφορές και τις αναμνήσεις τους από τις δικές τους συμπεριφορές προς τους γονείς τους. Τα αποτελέσματα αποκάλυψαν στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ των συμπεριφορών αποξένωσης των γονέων και των συμπεριφορών του παιδιού. Δηλαδή, οι αποξενωτικές συμπεριφορές ενός γονέα επηρέασαν τις αρνητικές συμπεριφορές του παιδιού προς τον άλλο γονέα, πέρα και πάνω από την γονική ικανότητα του ίδιου του γονέα.
- Bentley, C., & Matthewson, M. L. (2020). The not-forgotten child: Alienated adult children's experience of parental alienation. *American Journal of Family Therapy* 48, 509-529. - Αυτή η μελέτη δείχνει, ότι οι ενήλικες που ήταν αποξενωμένοι ως παιδιά βίωσαν κακοποιητικές συμπεριφορές που διαπράχθηκαν από τον αποξενωτικό γονέα. Η αποξένωση επηρέασε αρνητικά την ψυχική τους υγεία, την κοινωνική τους ανάπτυξη, το μορφωτικό τους επίπεδο και τη λειτουργία των σχέσεων.
- Bernet, W., Baker, A. J. L., Adkins II, K. L. (2022). Definitions and terminology regarding child alignments, estrangement, and alienation: A survey of custody evaluators. *Journal of Forensic Sciences* 67:279–288. - Η μελέτη εξέτασε το βαθμό συναίνεσης σχετικά με τις βασικές αρχές της θεωρίας της Γονικής Αποξένωσης, δηλαδή τους ορισμούς της «άρνησης επαφής», της «γονικής αποξένωσης», του «Μοντέλου των πέντε παραγόντων» και άλλων όρων. Δημιουργήθηκε μια διαδικτυακή έρευνα για να αξιολογηθεί το επίπεδο συμφωνίας σχετικά με αυτούς τους βασικούς όρους μεταξύ στους αξιολογητές επιμέλειας. Τα αποτελέσματα

Παναγή Τσαλδάρη 309
Νίκαια. ΤΚ: 18453

6977985471
6972055777

info@achildneeds2parents.gr

@achildneeds2parents.gr

@achildneeds2parents.gr

@achildneeds2parents

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

αποκάλυψαν, ότι περίπου το 80% των ερωτηθέντων συμφώνησε μερικώς ή απόλυτα με καθέναν από τους 11 ορισμούς, γεγονός που υποδηλώνει υψηλό βαθμό συναίνεσης σχετικά με αυτό το φαινόμενο.

- Bernet, W., Greenhill, L. (2022). The Five-Factor Model for the diagnosis of parental alienation. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry* 61(5):591–594. - Η γονική αποξένωση είναι μια ψυχική κατάσταση στην οποία ένα παιδί – συνήθως ένα παιδί του οποίου οι γονείς εμπλέκονται σε έναν χωρισμό ή διαζύγιο με έντονη σύγκρουση – συμμαχεί έντονα με τον έναν γονέα (τον ευνοούμενο γονέα) και απορρίπτει μια σχέση με τον άλλο γονέα (τον αποξενωμένο γονέα) χωρίς σοβαρό λόγο. Τα στοιχεία του Μοντέλου Πέντε Παραγόντων είναι: (1) Το παιδί εκδηλώνει αντίσταση ή άρνηση στην επαφή, δηλαδή αποφεύγει μια σχέση με έναν από τους γονείς. (2) Η παρουσία προηγούμενης θετικής σχέσης μεταξύ του παιδιού και του απορριφθέντος γονέα. (3) Η απουσία κακοποίησης, παραμέλησης ή σοβαρά ανεπαρκούς γονικής μέριμνας από τον απορριφθέντα γονέα. (4) Η χρήση πολλαπλών αποξενωτικών συμπεριφορών από τον ευνοούμενο γονέα. (5) Το παιδί εμφανίζει πολλές από τις οκτώ συμπεριφορικές εκδηλώσεις αποξένωσης.
- Bernet, W., Gregory, N., Rohner, R. P., & Reay, K. M. (2020). Measuring the difference between alienation and estrangement: The PARQ-Gap. *Journal of Forensic Sciences* 65(4):1225–1234. - Τα αποξενωμένα παιδιά, που δεν έχουν κακοποιηθεί, τείνουν να διχάζονται και να μην έχουν αμφιθυμία απέναντι στους γονείς τους. Τα αποξενωμένα παιδιά, που έχουν κακοποιηθεί, συνήθως αντιλαμβάνονται τους γονείς τους με αμφιθυμικό τρόπο. Ένα ψυχολογικό τεστ, το Ερωτηματολόγιο Γονικής Αποδοχής – Απόρριψης (PARQ), ήταν 99% ακριβές στη διάκριση των σοβαρά αποξενωμένων από τα μη αποξενωμένα παιδιά. Αυτό το τεστ μπορεί να είναι χρήσιμο τόσο για τους κλινικούς όσο και για τους ιατροδικαστές στην αξιολόγηση παιδιών χωρισμένων και διαζευγμένων γονέων όταν υπάρχει ανησυχία για την πιθανή διάγνωση γονικής αποξένωσης.
- Bernet, W., Wamboldt, M. Z., & Narrow, W. E. (2016). Child affected by parental relationship distress. *Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry* 55(7):571–579. - Τα παιδιά επηρεάζονται από τη δυσφορία στις σχέσεις μεταξύ των γονέων. Οι κλινικές εκδηλώσεις της CAPRD περιλαμβάνουν τέσσερα συνηθισμένα σενάρια: τα παιδιά μπορεί να αντιδράσουν στη δυσφορία μεταξύ των γονέων και των συντρόφων, στη βία μεταξύ των γονέων και των συντρόφων, στο οξύ διαζύγιο και στην άδικη υποτίμηση του ενός γονέα από τον άλλον. Οι αντιδράσεις του παιδιού μπορεί να περιλαμβάνουν την εμφάνιση ή την επιδείνωση ψυχολογικών συμπτωμάτων, σωματικών ενοχλήσεων, εσωτερικής σύγκρουσης

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

αφοσίωσης και, σε ακραίες περιπτώσεις, γονική αποξένωση, που οδηγεί στην απώλεια της σχέσης γονέα-παιδιού.

- Bernet, W., & Xu, S. (2022). Scholarly rumors: Citation analysis of vast misinformation regarding parental alienation theory. *Behavioral Sciences and the Law*. doi: 10.1002/bsl.2605 - Αυτό το άρθρο περιγράφει την ίδια παραπληροφόρηση σχετικά με τη θεωρία της γονικής αποξένωσης, δηλαδή, παραλλαγές της δήλωσης: «Η θεωρία της γονικής αποξένωσης υποθέτει, ότι ο ευνοούμενος γονέας έχει προκαλέσει γονική αποξένωση στο παιδί απλώς και μόνο επειδή το παιδί αρνείται να έχει σχέση με τον απορριφθέντα γονέα». Ενενήντα τέσσερα παραδείγματα της ίδιας παραπληροφόρησης εντοπίστηκαν και υποβλήθηκαν σε ανάλυση παραπομπών, η οποία παρουσιάζει τη σχέση μεταξύ του παρατιθέμενου υλικού και του αναφερόμενου υλικού.
- Greenberg, L. R., Fick, L. D., & Schneider, R. A. (2016). Catching them before too much damage is done: Early intervention with resistance-refusal dynamics. *Family Court Review* 54(4), 548–563. - Αυτό το άρθρο συζητά την ανάγκη παρέμβασης στα παιδιά προτού τα πράγματα ξεφύγουν από τον έλεγχο, λόγω των καθυστερήσεων που ενυπάρχουν στο νομικό σύστημα. Διαπίστωσαν, ότι η ικανότητα των παιδιών να αυτορρυθμίζονται ή να λειτουργούν επιδεινώθηκε και έτσι επηρέασε τυχόν μελλοντικές παρεμβάσεις. Οι συγγραφείς συνέστησαν ως μοντέλο μια πολυσυστημική, παιδοκεντρική, συνδυαστική θεραπεία με επίκεντρο την αντιμετώπιση.
- Harman, J. J., Bernet, W., & Harman, J. (2019). Parental alienation: Toward the blossoming of a field of study. *Current Directions in Psychological Science* 28(2):212–216. - Υπάρχει συναίνεση μεταξύ των ερευνητών ως προς το τι είναι οι συμπεριφορές αποξένωσης των γονέων και πώς επηρεάζουν τα παιδιά και το οικογενειακό σύστημα. Αυτή η μελέτη εξέτασε τη βιβλιογραφία ως προς το τι είναι η γονική αποξένωση, πώς διαφέρει από άλλα προβλήματα γονέα-παιδιού, όπως οι συγκρούσεις αποξένωσης και αφοσίωσης, και πώς διαιωνίζεται εντός και μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών συστημάτων. Οι συγγραφείς καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η γονική αποξένωση θα πρέπει να θεωρείται και να γίνεται κατανοητή όχι μόνο ως κακοποίηση προς το παιδί, αλλά και ως μια μορφή οικογενειακής βίας που στρέφεται τόσο προς το παιδί όσο και προς τον αποξενωμένο γονέα.
- Harman, J. J., Leder-Elder, S., & Biringen, Z. (2019). Prevalence of adults who are the targets of parental alienating behaviors and their impact. *Children and Youth Services Review* 106 (104471), 1–13. - Οι συγγραφείς ανέλυσαν στοιχεία για τρία εθνικά αντιπροσωπευτικά διαδικτυακά πάνελ έρευνας από τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά για να προσδιορίσουν τον αντίκτυπο των γονεϊκών αποξενωτικών συμπεριφορών στην ψυχική

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

υγεία. Τα αποτελέσματα από τις δύο πρώτες δημοσκοπήσεις δείχνουν, ότι η συχνότητα εμφάνισης των γονέων που αισθάνονται, ότι αποξενώνονται από τα παιδιά τους είναι υψηλότερη από την αρχικά εκτιμώμενη: 35,5% (από τους 273) στις ΗΠΑ και 32% (από τους 397) στον Καναδά. Χρησιμοποιώντας ένα άλλο μέσο αξιολόγησης για την τρίτη δημοσκόπηση, το 39,1% (από τους 594) των γονέων στις ΗΠΑ είναι οι μη ανταποδοτικοί στόχοι των γονεϊκών αποξενωτικών συμπεριφορών, που αντιστοιχεί σε πάνω από 22 εκατομμύρια γονείς.

- Kruk, E. (2018). Parental alienation as a form of emotional child abuse: Current state of knowledge and future directions for research. *Family Science Review* 22(4):141–164. - Η γονική αποξένωση είναι πολύ πιο συχνή και εξουθενωτική για τα παιδιά και τους γονείς από ό,τι πιστευόταν προηγουμένως. Σε ακραίες περιπτώσεις, μπορεί κανείς να υποστηρίξει, ότι η γονική αποξένωση είναι μια σοβαρή μορφή συναισθηματικής κακοποίησης παιδιών. Η ερευνητική βιβλιογραφία αναγνωρίζει σταθερά δύο βασικά στοιχεία της κακοποίησης παιδιών: τη γονική αποξένωση ως μια σημαντική μορφή βλάβης για τα παιδιά που αποδίδεται σε ανθρώπινη δράση.
- Lorandos, D. (2020). Parental alienation in U.S. courts, 1985 to 2018. *Family Court Review* 58(2):322–339. - Αυτή η μελέτη εξέτασε τον βαθμό στον οποίο τα δικαστήρια στις Ηνωμένες Πολιτείες έχουν κρίνει την έννοια της γονικής αποξένωσης ουσιώδη, αποδεικτική, σχετική και παραδεκτή. Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν την αυξανόμενη ευαισθητοποίηση σχετικά με την έννοια και τεκμηριώνουν την παραδεκτότητά της σε όλες τις Ηνωμένες Πολιτείες. Κατά τη διάρκεια 34 ετών, εντοπίστηκαν 1.181 υποθέσεις σε πρωτοβάθμια και εφετειακά δικαστήρια στις οποίες οι δικαστές δέχτηκαν μαρτυρίες σχετικά με τη γονική αποξένωση.
- Maturana, S. L., Matthewson, M., Dwan, C., Norris, K. (2018). Characteristics and experiences of targeted parents of parental alienation from their own perspective: A systematic literature review. *Australian Journal of Psychology* 71:83–91. - Οι γονείς που έχουν υποστεί στοχοποίηση αναφέρουν συνεχείς ιστορίες σχετικά με τη φύση των τακτικών αποξένωσης που χρησιμοποιούν οι γονείς που τους αποξενώνουν. Εξέφρασαν δυσaráεσκεια με τις υπηρεσίες νομικής και ψυχικής υγείας που είναι διαθέσιμες σε αυτούς. Παρά το γεγονός ότι αισθάνονται απελπισία, απογοήτευση και απομόνωση, οι γονείς που έχουν υποστεί στοχοποίηση φαίνεται να είναι ανθεκτικοί και να αναζητούν θετικές στρατηγικές αντιμετώπισης.
- Rolands, G. A. (2018). Parental alienation: A measurement tool. *Journal of Divorce & Remarriage* 60(4):316–331. - Η Κλίμακα Γονικής Αποξένωσης Rowlands (RPAS) καταγράφει τους ακόλουθους παράγοντες: (α) εκστρατεία δυσφήμισης προς τον αποξενωμένο γονέα, (β)

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

το φαινόμενο του ανεξάρτητου στοχαστή, (γ) αναστοχαστική υποστήριξη, (δ) παρουσία δανεισμένων σεναρίων, (ε) εξάπλωση εχθρότητας στην ευρύτερη οικογένεια και (στ) έλλειψη θετικής επίδρασης προς τον αποξενωμένο γονέα. Οι γονείς που ανέφεραν, ότι μια δικαστική αξιολόγηση ή δικαστικά ευρήματα επιβεβαίωσαν την παρουσία γονικής αποξένωσης σημείωσαν σημαντικά υψηλότερη βαθμολογία και στους έξι παράγοντες RPAS.

- Spinazzola, J. et al. (2014). Unseen wounds: The contribution of psychological maltreatment to child and adolescent mental health and risk outcomes. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy* 6(Suppl 1), S18–S28. - Αυτή η μελέτη εξετάζει και μετράει το ψυχολογικό τραύμα των παιδιών και τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζει τη ζωή τους. Συγκρίθηκε με τη σεξουαλική και σωματική κακοποίηση, η οποία έδειξε υψηλότερα επίπεδα προβλημάτων συμπεριφοράς, συμπτωμάτων και διαταραχών στα άτομα που έχουν υποστεί ψυχολογική κακοποίηση. Η μελέτη αυτή συζητά επίσης αυτές τις επιπτώσεις στο πλαίσιο της θεραπείας ψυχικής υγείας.
- Templer, K., Matthewson, M., Haines, J., & Cox, G. (2017). Recommendations for best practice in response to parental alienation: Findings from a systematic review. *Journal of Family Therapy* 39(1):103–122. - Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σχετικά με τη γονική αποξένωση, με σκοπό τον προσδιορισμό των βέλτιστων πρακτικών για θεραπευτές και νομικούς. Στην ανασκόπηση συμπεριλήφθηκαν δέκα άρθρα. Διαπιστώθηκε, ότι οι αλλαγές στις ρυθμίσεις επιμέλειας ή διαμονής υπέρ του γονέα-στόχου είναι αποτελεσματικές στη βελτίωση της γονικής αποξένωσης. Η εξειδικευμένη οικογενειακή θεραπεία που αντιμετωπίζει την αποξένωση είναι αποτελεσματική στην αποκατάσταση των οικογενειακών σχέσεων και της οικογενειακής λειτουργίας.
- Walters, M. G., & Friedlander, S. (2016). When a child rejects a parent: Working with the intractable resist/refuse dynamic. *Family Court Review* 54(3), 424–445. - Αυτό το άρθρο εξετάζει τις κατευθυντήριες γραμμές, τόσο εντός, όσο και εκτός δικαστηρίου, για την αντιμετώπιση των δυναμικών αντίστασης/άρνησης στις οικογένειες. Εξηγεί το πρόγραμμα Πολυτροπικής Οικογενειακής Παρέμβασης.
- Warshak, R. A. (2019). Reclaiming parent–child relationships: Outcomes of Family Bridges with alienated children. *Journal of Divorce & Remarriage* 60, 645–667. - Ο συγγραφέας ανέφερε αποτελέσματα βασισμένα σε μια μελέτη 83 παιδιών που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα Οικογενειακών Γεφυρών. Θετικά αποτελέσματα αναφέρθηκαν από το 90-95% των γονέων των οικογενειών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα.

Παναγή Τσαηδόρη 309
Νίκαια, TK: 18453

6977985471
6972055777

info@achildneeds2parents.gr

@achildneeds2parents.gr

@achildneeds2parents.gr

@achildneeds2parents

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

Γ. ΘΕΩΡΙΑ ΓΟΝΙΚΗΣ ΑΠΟΞΕΝΩΣΗΣ

ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

- Baker, A. J. L. (2005). Parental alienation strategies: A qualitative study of adults who experienced parental alienation as a child. *American Journal of Forensic Psychology*, 23(4), 41–63.
- Baker, A. J. L. (2005). The cult of parenthood: A qualitative study of parental alienation. *Cultic Studies Review*, 4(1), 1–20.
- Baker, A. J. L., & Chambers, J. (2011). Adult recall of childhood exposure to parental conflict: Unpacking the black box of parental alienation. *Journal of Divorce & Remarriage*, 52(1), 55–76.
- Baker, A. J. L., & Darnall, D. (2006). Behaviors and strategies of parental alienation: A survey of parental experiences. *Journal of Divorce & Remarriage*, 45(1-2), 97–124.
- Baker, A. J. L., & Darnall, D. C. (2007). A construct study of the eight symptoms of severe parental alienation syndrome. *Journal of Divorce & Remarriage*, 47(1-2), 55–75.
- Baker, A. J. L., & Eichler, A. (2016). The linkage between parental alienation behaviors and child alienation. *Journal of Divorce & Remarriage*, 57(7), 475–484.
- Bernet, W., & Lorandos, D. (2023). Milestones: A concise history of parental alienation theory. *European Journal of Parental Alienation Practice*, Issue 1, 39–71.
- Bernet, W., Wamboldt, M. Z., & Narrow, W. E. (2016). Child affected by parental relationship distress. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 55(7), 571–579.
- Burrill, J. (2001). Parental alienation syndrome in court referred custody cases [doctoral dissertation]. Northcentral University.
- Drozd, L. M., & Olesen, N. W. (2004). Is it abuse, alienation, and/or estrangement? *Journal of Child Custody*, 1(3), 65–106.
- Gardner, R. A. (1985). Recent trends in divorce and custody litigation. *Academy Forum*, 29(2), 3–7.
- Harman, J. J., Bernet, W., & Harman, J. (2019). Parental alienation: The blossoming of a field of study. *Current Directions in Psychological Science*, 28(2), 212–216.
- Harman, J. J., Biringen, Z., Ratajack, E. M., Outland, P. L., & Kraus, A. (2016). Parents behaving badly: Gender biases in the perception of parental alienating behaviors. *Journal of Family Psychology*, 30(7), 866–874.
- Harman, J. J., Lorandos, D., Biringen, Z., & Grubb, C. (2020). Gender differences in the use of parental alienating behaviors. *Journal of Family Violence*, 35(5), 459–469.

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

- Johnston, J. R. (2003). Parental alignments and rejection: An empirical study of alienation in children of divorce. *Journal of the American Academy of Psychiatry and the Law*, 31(2), 158–170.
- Johnston, J. R., Walters, M. G., & Olesen, N. W. (2005). Is it alienating parenting, role reversal, or child abuse? A study of children's rejection of a parent in child custody disputes. *Journal of Emotional Abuse*, 5(4), 191–218.
- Monti, J. G., & Biringen, Z. (2006). Perceiving parent–child alienation: Empirical assessment of parent–child relationships with divorced and intact families. *Journal of Divorce & Remarriage*, 45(3-4), 131–156.
- Warshak, R. A. (2015). Ten parental alienation fallacies that compromise decisions in court and in therapy. *Professional Psychology, Research and Practice*, 46(4), 235–249.
- Warshak, R. A. (2020). When evaluators get it wrong: False positive IDs and parental alienation. *Psychology, Public Policy, and Law*, 26(1), 54–68.

ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΓΟΝΙΚΗΣ ΑΠΟΞΕΝΩΣΗΣ

- Baker, A. J. L. (2007). Knowledge and attitudes about the parental alienation syndrome: A survey of custody evaluators. *American Journal of Family Therapy*, 35(1), 1–19.
- Bernet, W., Baker, A. J. L., & Adkins, K. L., II. (2022). Definitions and terminology regarding child alignments, estrangement, and alienation: A survey of custody evaluators. *Journal of Forensic Sciences*, 67(1), 279–288.
- ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ BAKER ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΓΟΝΙΚΗΣ ΑΠΟΞΕΝΩΣΗΣ
- Baker, A. J. L. (2020). Reliability and validity of the four-factor model of parental alienation. *Journal of Family Therapy*, 42(1), 100–118.
- Bernet, W., & Greenhill, L. (2022). The Five-Factor Model for the diagnosis of parental alienation. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 61(5), 591–594.
- Morrison, S. L., & Ring R. (2021). Reliability of the Five-Factor Model for determining parental alienation. *American Journal of Family Therapy*. Accessed at doi: 10.1080/01926187.2021.2021831.
- Rueda, C. A. (2004). An inter-rater reliability study of parental alienation syndrome. *American Journal of Family Therapy*, 32(5), 391–403.

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΑ ΤΕΣΤ ΓΙΑ ΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΑΠΟΞΕΝΩΣΗ

- Bernet, W., Gregory, N., Rohner, R. P., & Reay, K. M. (2020). Measuring the difference between parental alienation and parental estrangement: The PARQ-Gap. *Journal of Forensic Sciences*, 65(4), 1225–1234.
- Blagg, N., & Godfrey, E. (2018). Exploring parent-child relationships in alienated versus neglected/emotionally abused children using the Bene-Anthony Family Relations Test. *Child Abuse Review*, 27(6), 486–496.
- Gordon, R. M., Stoffey, R., & Bottinelli, J. (2008). MMPI-2 findings of primitive defenses in alienating parents. *American Journal of Family Therapy*, 36(3), 211–228.
- Rowlands, G. A. (2019). Parental alienation: A measurement tool. *Journal of Divorce & Remarriage*, 60(4), 316–331.
- Siegel, J. C., & Langford, J. S. (1998). MMPI-2 validity scales and suspected parental alienation syndrome. *American Journal of Forensic Psychology*, 16(4), 5–14.

ΕΠΙΠΕΔΑ ΑΠΟΞΕΝΩΤΙΚΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΙΚΗΣ ΑΠΟΞΕΝΩΣΗΣ

- Harman, J. J., Leder-Elder, S., & Biringen, Z. (2016). Prevalence of parental alienation drawn from a representative poll. *Children and Youth Services Review*, 66, 62–66.
- Harman, J. J., Leder-Elder, S., & Biringen, Z. (2019). Prevalence of adults who are the targets of parental alienating behaviors and their impact: Αποτελέσματα from three national polls. *Children and Youth Services Review*, 106, Article 104471.

ΓΟΝΙΚΗ ΑΠΟΞΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΝΔΟ-ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ

- Harman, J. J., Kruk, E., & Hines, D. A. (2018). Parental alienating behaviors: An unacknowledged form of family violence. *Psychological Bulletin*, 144(12), 1275–1299.
- Jaffe, P. G., Johnston, J. R., Crooks, C. V., & Bala, N. (2008). Custody disputes involving allegations of domestic violence: Toward a differentiated approach to parenting plans. *Family Court Review*, 46(3), 500–522.
- Korosi, S. A., Bernet, W., Graham, S. P., & Ross, D. (2023). Parental alienation: A violent and potentially lethal social and psychological phenomenon. *European Journal of Parental Alienation Practice*, Issue 1, 114–138.
- Kruk, E. (2018). Parental alienation as a form of emotional child abuse: Current state of knowledge and future directions for research. *Family Science Review*, 22(4), 141–164.

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

- Walker, A. J. (2006). The extreme consequence of parental alienation syndrome – The Richard Lohstroh case of a child driven to kill his father – Will courts move toward allowing children to use parental alienation syndrome as a defense to the crime of murder of their own parent. Women's Rights Law Reporter, 27(3), Article 153.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΑΠΟΞΕΝΩΣΗ

- Dunne, J., & Hedrick, M. (1994). The parental alienation syndrome: An analysis of sixteen selected cases. Journal of Remarriage and Divorce, 21(3-4), 21–38.
- Gardner, R. A. (2001). Should courts order PAS children to visit/reside with the alienated parent? A follow-up study. American Journal of Forensic Psychology, 19(3), 61–106.
- Neff, R., & Cooper, K. (2004). Parental conflict resolution: Six-, twelve-, and fifteen-month follow-ups of a high-conflict program. Family Court Review, 42(1), 99–114.
- Saini, M. (2019). Strengthening coparenting relationships to improve strained parent-child relationships: A follow-up study of parents' experiences of attending the Overcoming Barriers program. Family Court Review, 57(2), 217–230.
- Sullivan, M. J., Ward, P. A., & Deutsch, R. M. (2010). Overcoming barriers camp: A program for high-conflict divorced families where a child is resisting contact with a parent. Family Court Review, 48(1), 116–135.
- Templer, K., Matthewson, M., Haines, J., & Cox, G. (2017). Recommendations for best practice in response to parental alienation: Findings from a systematic review. Journal of Family Therapy, 39(1), 103–122.
- Toren, P., Bregman, B. L., Zohar-Reich, E., Ben-Amitay, G., Wolmer, L., & Laor, N. (2013). Sixteen-session group treatment for children and adolescents with parental alienation and their parents. American Journal of Family Therapy, 41(3), 187–197.
- Walters, M. G., & Friedlander, S. (2016). When a child rejects a parent: Working with the intractable resist/refuse dynamic. Family Court Review, 54(3), 424–445.
- Warshak, R. A. (2010). Family bridges: Using insights from social science to reconnect parents and alienated children. Family Court Review, 48(1), 48–80.
- Warshak, R. A. (2019). Reclaiming parent-child relationships: Outcomes of family bridges with alienated children. Journal of Divorce & Remarriage, 60(8), 645–667.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΟΞΕΝΩΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ

- Baker, A. J. L., & Verrocchio, M. C. (2016). Exposure to parental alienation and subsequent anxiety and depression in Italian adults. American Journal of Family Therapy, 44(5), 255–271.

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

- Ben-Ami, N., & Baker, A. J. L. (2012). The long-term correlates of childhood exposure to parental alienation on adult self-sufficiency and wellbeing. *American Journal of Family Therapy*, 40(2), 169–183.
- Bentley, C., & Matthewson, M. (2020). The not-forgotten child: Alienated adult children's experience of parental alienation. *American Journal of Family Therapy*, 48(5), 509–529.
- Giancarlo, C., & Rottman, K. (2015). Kids come last: The effect of family law involvement in parental alienation. *International Journal of Interdisciplinary Social Sciences: Annual Review*, 9(1), 27–42.
- Hands, A. J., & Warshak, R. A. (2011). Parental alienation among college students. *American Journal of Family Therapy*, 39(5), 431–443.
- Harman, J. J., Matthewson, M. L., & Baker, A. J. L. (2022). Losses experienced by children alienated from a parent. *Current Opinion in Psychology*, 43, 7–12.
- McGlynn, L. C. (2001). Assessing parental alienation: Empirical assessment of college students' recollections of parental alienation during their childhoods. *North Dakota Law Review*, 77(3), 525–548.
- Monti, J. G., & Biringen, Z. (2012). Assessing parental alienation: Empirical assessment of college student's recollections of parental alienation during their childhoods. *Journal of Divorce & Remarriage*, 53(3), 157–177.
- O'Hara, K., Rhodes, C. A., Wolchik, S. A., Sandler, I. N., & Yun-Tin, J. (2021). Longitudinal effects of postdivorce interparental conflict on children's mental health problems through fear of abandonment: Does parenting quality play a buffering role? *Child Development*, 92(4), 1476–1493.
- Saini, M. A., Drozd, L. M., & Olesen, N. W. (2017). Adaptive and maladaptive gatekeeping behaviors and attitudes: Implications for child outcomes after separation and divorce. *Family Court Review*, 55(2), 260–272.
- Smith, A. D., Biringen, Z., & Harman, J. J. (2018). Parenting time and child coping: The context of parental alienation. *Family Science Review*, 23(4), 118–140.
- Verrocchio, M. C., Baker, A. J. L., & Bernet, W. (2016). Associations between exposure to alienating behaviors, anxiety, and depression in an Italian sample of adults. *Journal of Forensic Sciences*, 61(3), 692–698.

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

- Verrocchio, M. C., Baker, A. J. L., & Marchetti, D. (2018). Adult report of childhood exposure to parental alienation at different developmental time periods. *Journal of Family Therapy*, 40(4), 602–618.
- Verrocchio, M. C., Marchetti, D., Carrozzino, D., Compare, A., & Fulcheri, M. (2019). Depression and quality of life in adults perceiving exposure to parental alienation behaviors. *Health and Quality of Life Outcomes*, 17(1), Article 14.
- Wozencraft, T. A., Tausin, M., & Romero, L. (2019). The relationship between psychological functioning in a college sample and retrospective reports of parental loyalty conflicts and psychological maltreatment. *Journal of Divorce & Remarriage*, 60(2), 104–116.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΞΕΝΩΜΕΝΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΙΟΝΤΕΣ

- Balmer, S., Matthewson, M., & Haines, J. (2018). Parental alienation: Targeted parent perspective. *Australian Journal of Psychology*, 70(1), 91–99.
- Godbout, E., & Parent, C. (2012). The life paths and lived experiences of adults who have experienced parental alienation: A retrospective study. *Journal of Divorce & Remarriage*, 53(1), 34–54.
- Kruk, E. (2010). Collateral damage: The lived experiences of divorced mothers without custody. *Journal of Divorce & Remarriage*, 51(8), 526–543.
- Lee-Maturana, S., Matthewson, M., & Dwan, C. (2020). Targeted parents surviving parental alienation: Consequences of the alienation and coping strategies. *Journal of Child and Family Studies*, 29(8), 2268–2280.
- Lee-Maturana, S., Matthewson, M., & Dwan, C. (2020). Understanding targeted parents' experience of parental alienation: A qualitative description from their own perspective. *American Journal of Family Therapy*, 49(5), 499–516.
- Maturana, S. L., Matthewson, M., Dwan, C., Norris, K. (2018). Characteristics and experiences of targeted parents of parental alienation from their own perspective: A systematic literature review. *Australian Journal of Psychology*, 71, 83–91.
- Moni, J. G., MacPhee, D., Anderson, S. K., & Banning, J. H. (2011). Family members' narratives of divorce and interparental conflict: Implications for parental alienation. *Journal of Divorce & Remarriage*, 52(8), 642–667.
- Poustie, C., Matthewson, M., & Balmer, S. (2018). The forgotten parent: The targeted parent perspective of parental alienation. *Journal of Family Issues*, 39(12), 3298–3323.
- Sims, M., & Rofail, M. (2013). The experiences of grandparents who have limited or no contact with their grandchildren. *Journal of Aging Studies*, 27(4), 377–386.

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

- Tavares, A., Crespo, C., & Ribeiro, M. T. (2020). Psychological adaptation and beliefs in targeted parents: A study in the context of parental alienation. *Journal of Child and Family Studies*, 29(8), 2281–2289.
- Vassiliou, D., & Cartwright, G. F. (2001). The lost parents' perspective on parental alienation syndrome. *American Journal of Family Therapy*, 29(3), 181–191.
- Whitcombe, S. (2017). Powerless to parent; powerless to protect: The experiences of alienated parents in the U.K. *Maltrattamento e Abuso All'Infanzia*, 19(1), 47–66.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΕΝΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

- Harman, J. J., Warshak, R. A., Lorandos, D., & Florian, M. J. (2022). Developmental psychology and the scientific status of parental alienation. *Developmental Psychology*, 58(10), 1887–1911.
- Marques, T. M., Narciso, I., & Ferreira, L. C. (2020). Empirical research on parental alienation: A descriptive literature review. *Children and Youth Services Review*, 119, Article 105572.
- Saini, M., Johnston, J. R., Fidler, B. J., & Bala, N. (2016). Empirical studies of alienation. In L. Drozd, M. Saini, & N. Olesen (Eds.), *Parenting plan evaluations: Applied research for the family court* (pp. 374–430). Oxford University Press.
- ΝΟΜΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΓΟΝΙΚΗ ΑΠΟΞΕΝΩΣΗ
- Bala, N., Hunt, S., & McCarney, C. (2010). Parental alienation: Canadian court cases 1989-2008. *Family Court Review*, 48(1), 164–179.
- Harman, J. J., & Lorandos, D. (2021). Allegations of family violence in court: How parental alienation affects judicial outcomes. *Psychology, Public Policy, and Law*, 27(2), 184–208.
- Lavadera, A. L., Ferracuti, S., & Togliatti, M. M. (2012). Parental alienation syndrome in Italian legal judgments: An exploratory study. *International Journal of Law and Psychiatry*, 35(4), 334–342.
- Lorandos, D. (2020). Parental alienation in U.S. Courts, 1985 to 2018. *Family Court Review*, 58(2), 322–339.
- Priolo-Filho, S., Goldfarb, D., Shestowsky, D., Sampana, J., Williams, L. C. A., & Goodman, G. S. (2018). Judgments regarding parental alienation when parental hostility or child sexual abuse is alleged. *Journal of Child Custody*, 15(4), 302–329.
- Waide, A. M. (2011). To comply or not to comply? Brazil's relationship with the Hague Convention on the civil aspects of international child abduction. *Georgia Journal of International and Comparative Law*, 39(1), 271–301.

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΓΟΝΙΚΗΣ ΑΠΟΞΕΝΩΣΗΣ

- Bernet, W. (2021). Parental alienation and misinformation proliferation. *Family Court Review*, 58(2), 293–307.
- Bernet, W., & Xu, S. (2022). Scholarly rumors: Citation analysis of vast misinformation regarding parental alienation theory. *Behavioral Sciences and the Law*. Accessed at doi:10.1002/bsl.2605.

ΘΕΜΑΤΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΓΟΝΙΚΗΣ ΑΠΟΞΕΝΩΣΗΣ

- Ceci, S. J., Huffman, M. L. C., Smith, E., & Loftus, E. F. (1994). Repeatedly thinking a non-event: Source misattributions among preschoolers. *Consciousness and Cognition*, 3(3-4), 388–407.
- Cialdini, R. B. (2001). The science of persuasion. *Scientific American*, 284(2), 76–81.
- Davies, P. T., & Cummings, E. M. (1994). Marital conflict and child adjustment: An emotional security hypothesis. *Psychological Bulletin*, 116(3), 387–411.
- Davies, P. T., & Martin, M. (2014). Children's coping and adjustment in high-conflict homes: The reformulation of emotional security theory. *Child Development Perspectives*, 8(4), 242–249.
- Egan, L. C., Santos, L. R., & Bloom, P. (2007). The origins of cognitive dissonance: Evidence from children and monkeys. *Psychological Science*, 18(11), 978–983.
- Festinger, L., & Carlsmith, J. M. (1959). Cognitive consequences of forced compliance. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 58(2), 203–210.
- Hetherington, E. M., Bridges, M., & Insabella, G. M. (1998). What matters? What does not? Five perspectives on the association between marital transitions and children's adjustment. *American Psychologist*, 53(2), 167–184.
- Johnston, J. R., Lee, S., Olesen, N. W., & Walters, M. G. (2005). Allegations and substantiations of abuse in custody disputing families. *Family Court Review*, 43(2), 283–294.
- Loftus, E. F., & Pickrell, J. E. (1995). The formation of false memories. *Psychiatric Annals*, 25(12), 720–725.
- Nickerson, R. S. (1998). Confirmation bias: A ubiquitous phenomenon in many guises. *Review of General Psychology*, 2(2), 175–220.
- Poole, D. A., & Lindsay, D. S. (1995). Interviewing preschoolers: Effects of nonsuggestive techniques, parental coaching, and leading questions on reports of nonexperienced events. *Journal of Experimental Child Psychology*, 60(1), 129–154.

Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

A Child Needs 2 Parents AMKE

www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180

ΔΟΥ : Νίκαιας

ΓΕΜΗ : 163404007000

- Poole, D. A., & Lindsay, D. S. (2001). Children's eyewitness reports after exposure to misinformation from parents. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 7(1), 27–50.
- Principe, G. F., Kirkpatrick, H., & Langley, S. (2022). A focus on accuracy in misinformed mothers puts young children at risk for false memories. *Journal of Experimental Child Psychology*, 214, Article 105274.
- Ramos, A. M., Shewark, E. A., Fosco, G. M., Shaw, D. S., Reiss, D., Natsuaki, M. N., Leve, L. D., & Neiderhiser, J. M. (2022). Reexamining the association between the interparental relationship and parent-child interactions: Incorporating heritable influences. *Developmental Psychology*, 58(1), 43–54.
- Rowen, J., & Emery, R. (2018). Parental denigration: A form of conflict that typically backfires. *Family Court Review*, 56(2), 258–268.
- Yule, K., Houston, J., & Grych, J. (2019). Resilience in children exposed to violence: A meta-analysis of protective factors across ecological contexts. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 22(3), 406–431.